بيىل الدىڭغى جارتى جىلدا جۇڭگونىڭ GDPى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 5.5% ارتتى

شينخۇا اگەنتسىگىنىڭ 7 ـ ايدىڭ 17 ـ كۈنى بەيجىڭنەن بەرگەن حابارى (تىلشىلەر ۋي يۇيكۇن، جوۋ يۇان). مەملەكەتتىك ساناق مەكەمەسىنىڭ 7 ـ ايدىڭ 17 ـ كۈنى جاريالاعان ساندى مالىمەتىندەگى العاشقى ھەسەپ ـ قيساپتان قاراغاندا، الدىڭغى جارتى جىلدا ھەل ئىشى ئوندىرىس جالپى ئونىم قۇنى (GDP) 59 تريللىيون 303 ميلليارد 400 ميللىيون يۇان بولىپ، تۇراقتى باعا بوينىشا ھەسەپتەگەندە، سايكەس مەزگىلدەگىدەن 5.5% 5 ارتىپ، ئېرىنشى ماۋسىمداعىدان ئېر پايىز تەزدەگەن.

مەملەكەتتىك ساناق مەكەمەسىنىڭ اقپارات مالىمدە مەشىسى فۇ ليڭحۇي سول كۈنى مەملەكەتتىك كەڭەستىڭ اقپارات كەڭسەسى وتكىزگەن اقپار جاريالاۋ ماجلىسىندە بىلاي دەدى: ماۋسىمعا ئېولىپ قاراعاندا، ئېرىنشى ماۋسىمدا GDP سايكەس مەزگىلدەگىدەن 5.5% 4 ارتقان، ەكىنشى ماۋسىمدا 3% 6 ارتقان. الدىڭغى ساناق مەزگىلىمەن سالىستىرعاندا، ەكىنشى ماۋسىمدا 0.8% GDP ارتقان.

اۋىل شارۋاشىلىعى ئوندىرىسى جاعدايى ورنىقتى، ونەركاسىپ ئوندىرىسى ورنىقتى قادامىمەن قالپىنا كەلۋدە. الدىڭغى جارتى جىلدا اۋىل شارۋاشىلىعىنىڭ (ەگىمشىلىك) ارتقان قۇنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 3% 3 ارتتى؛ بۇكىل ەلدە كولەمىمەن جوعارى ونەركاسىپتىڭ ارتقان قۇنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 8% 3 ارتىپ، ئېرىنشى ماۋسىمداعىدان 8 0 پايىز تەزدەدى. قزمەت وتەۋ كاسىبىنىڭ ارتۇى ئېرشاما تەز بولدى، الدىڭغى جارتى جىلدا قزمەت وتەۋ كاسىبىنىڭ ارتقان قۇنى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 4% 6 ارتىپ، ئېرىنشى ماۋسىمداعىدان ئېر پايىز تەزدەدى.

بازار تيجاراتىنىڭ ارتۇى ئېرشاما جاقسى بولىپ، تۇراقتى مۇلىككە قوسىلعان قارجى ئۇرتىس ارتتى. الدىڭغى جارتى جىلدا قوعامدىق تۇتىنۇ بۇيىمدارىنىڭ بولشەك ساتىلۋ جالپى سوماسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 8.2% ارتىپ، ئېرىنشى ماۋسىمداعىدان 4 2 پايىز تەزدەدى؛ بۇكىل ەلدە تۇراقتى مۇلىككە قوسىلعان قارجى (شارۋالار وتباسىن قامتىمايدى) سايكەس مەزگىلدەگىدەن 8% 3 ارتتى.

تاۋار يمپورت ـ ەكسپورتى ارتۇدى ساقتاپ، ساۋدا قۇرىلىمى ۇزدىكسىز ساپالاندى. الدىڭغى جارتى جىلدا تاۋاردىڭ يمپورت ـ ەكسپورت جالپى سوماسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن 1% 2 ارتتى. ادەتتەگى ساۋدا يمپورت ـ ەكسپورتى 4% ارتىپ، يمپورت ـ ەكسپورت جالپى سوماسىنىڭ ارا سالماعىندا 5% 65 تى يەلەپ، الدىڭغى جىلعى سول تۇستاعىدان 2 1 پايىز جوعارىلادى.

تۇرعىنداردىڭ تۇتىنۇ باعاسى سايكەس مەزگىلدەگىدەن جوعارىلاپ، جۇمىستانۇ جاعدايى تۇلعالىق جاقتان ورنىقتى بولدى. الدىڭغى جارتى جىلدا بۇكىل ەل بوينىشا تۇرعىنداردىڭ تۇتىنۇ باعا كورسەتكىشى (CPI) سايكەس مەزگىلدەگىدەن 7% 0 ارتتى؛ بۇكىل ەل كولەمىندە قالا ـ قالاشقتاردا تەكسەرىلگەن جۇمىسسىزدىق سالىستىرماسىنىڭ ورتاشا كورسەتكىشى 3% 5 بولىپ، ئېرىنشى ماۋسىمداعىدان 0.2 پايىز تومەندەدى.

تۇرعىنداردىڭ كىرىسى ورنىقتى ارتتى. الدىڭغى جارتى جىلدا بۇكىل ەل كولەمىندە تۇرعىنداردىڭ جان باسىندىق ورتاشا قولداعى تابىسى 19 مىڭ 672 يۇان بولىپ، سايكەس مەزگىلدەگىدەن اتامالى ارتۇى 5% 6 بولىپ، ئېرىنشى ماۋسىمداعىدان 4 1 پايىز تەزدەدى؛ باعا فاكتورىن شىعارىپ تاستاعاندا، ئىس جۇزىندە، 8% 5 ارتىپ، 2 پايىز تەزدەدى.

"جالپى جاقتان قاراعاندا، الدىڭغى جارتى جىلدا ەكونوميكانىڭ، قوعامنىڭ قالىپتى ينالمىنىڭ جالپى بەتتىك قالپىنا كەلۋىنە ىلەسە، ماكرولىق ساياساتتىڭ ئونەمى كورنەكتى كۇشەيىپ، حالىق شارۋاشىلىعى قايتا ورلەپ جاقسارۋعا بەت الىپ، جوعارى ساپالى داموۋ ورنىقتى قادامىمەن ىلگەرىلەدى. الايدا، دۇنيە ئجۇزىنىڭ ساياسي، ەكونوميكا جاعدايى قۇبىلمالى، كۇردەلى، ەل ئىشى ەكونوميكاسىنىڭ ۇزدىكسىز قالپىنا كەلۋ، داموۋ نەگىزىنىڭ ئالى دە ورنىقتى ەمەس ەكەندىگىن كورە ئېلۋىمىز كەرەك". فۇ ليڭحۇي بىلاي دەدى: كەلەسى قادامدا ورنىقتىلىق بارىسىندا ىلگەرىلەۋ قزمەت جالپى ارناسىنا تاباندى بولىپ، ەكونوميكالىق ينالمىنىڭ ىركىلىسىزدىگىنە كۇش سالىپ، تاسىلدە بۇرىلىس جاساۋعا، قۇرىلىمدى رەتتەۋگە، قوزعاۋشى قۇاتتى ارتتىرۋعا ئتىپتى دە زور كۇش سالىپ، ەكونوميكانىڭ ساپالى جاعىندا ئونەمدى جوعارىلاۋى مەن سان جاعىندا ۇيلەسىمدى ارتۇىن ىسكە اسىرۇدى ىلگەرىلەتۇگە قۇلشىنۇ كەرەك.

(باسى 1 ـ بەتتە)

بيىل كوكتەمدە تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ گرۇپپاسى قۇتبي اۋدانى لاۋلۇڭحى مەملەكەت دارەجەلى الەۋمەتتىك يگىلىك ورمان باسقارۇ ـ قورعاۋ پۇنكتىندە تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزگەندە سەكسەۋىل مايىساسىنىڭ ساقتالۋ مولشەرى ئېرشاما تومەن، ورمان بولىگىنىڭ تۇياق كەستى بولۋ جاعدايى اۋىر ەكەنىن بايقايدى. وسى جەردى كوتەرمەگە الىپ ەگىستكەتەن ورماندى قالپىنا كەلتىرۇشى كاسىپورىن تيجاراتشىلارىنىڭ اڭىس ەتۇىنشە، دەرت ـ دەربەزدەر مەن زياندى جاندىكتەردىڭ مايىسانىڭ وسۇىنە نەپالى وتە زور بولعان، ونىڭ ۇستىنە كوكتەم باسىندا قار ەرۇدەن بۇرىن جابايى حايۋاناتتار ازىق ـ تۇلىكتىڭ تاپشىلىعىنان جاڭادان ەگىلگەن مايسانى كەمىرىپ، مايسا كەڭ كولەمدە ولگەن.

كوتەرمەگە العان كاسىپورىندار اڭىس ەتكەن ماسەلەلەرگە قاراتا، تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ گرۇپپاسى ويراندالعان قالامشالاردى ناق مايداندا ەگجەي ـ تەگجەيلى كورىپ، تولقتاپ ەگۇ بارىسىن ۇعىسىپ، دەرت ـ دەربەز، زياندى جاندىك زياننىڭ تەرەڭ قاتپارلى سەبەبىنە تالداۋ جاسىپ، ناقتى جەتەكشى پىكىردى ورتاعا قويدى: ئېرىنشى، قالامشانىڭ ساپا وتكەلىن قاتاڭ يگەرىپ، ەگۇ بارىسندا تەرەڭ ـ تايازدىعىنىڭ، ۇيلەسىمدى بولۇىن ورىنداۋ. ەكىنشى، باعىپ ـ باپتاۋدا تىشقاننان ساقتانۇ تورى، بيولوگيالىق تەحنيكا، ورمان ئوسىرۇ شاراسى سياقتى ورماندى قويان اپاتىنان ساقتاۋ جانە ونى جويۇ تاسىلدەرىن قولدانىپ، تاپتەشتەي باسقارىپ، ورماننىڭ قاتارعا قوسىلۇ مولشەرىن جوعارىلاتۇ. جەتەكشىلىك ەتۇ ارقىلى قۇتبي اۋدانى كوپ ئتۇرلى شارالاردى قولدانىپ، تولقتاپ ەكتى، رەتتەۋ ـ تۇزەتۇ ونەمدىلگى كورنەكتى بولدى. سونىمەن بىرگە كورشىلەس اۋدان ـ قالالاردىڭ تابىستى تاجىريبەلەرىن بەلسەنە ۇيرەنىپ، ورمان ئوسىرۇ تاجىريبەسى مول كوتەرمەگە الۇشى كاسىپورىندارىدى ەنگىزدى.

"2016 ـ جىلدان باستاپ شينجياڭدا سەكسەۋىل ەگىپ كەلەمىن، جانە ىشكى موڭغۇلعا ارناۋلى بارىپ ورمان ئوسىرۇ جونىندە تەكسەرۇ جۇرگىزدىم، ۇيرەندىم. سوڭعى جىلدارى شينجياڭنىڭ كليماتى مەن توپىراق شارت ـ جاعدايىنا ۇشتاسىرىپ، شينجياڭعا ۇيلەسەتىن ورمان ئوسىرۇ ۇلگىسىن قورىتىندىلاپ شىقتىم. قازىر شونجى مەن موريداعى كوتەرمەگە العان جەرلەردە ورمان وتىرعىزۇ ونەمدىلگى تۇگەلدەي 75%تەن جوعارى". كوتەرمەگە العان كاسىپورىننىڭ جاۋاپتىسى ژاڭ جى ـ ۋي ەگستكەتەن ورماندى قالپىنا كەلتىرۇگە تولىق سەنىم ارتتى.

6 ـ ايدىڭ 26 ـ كۇنى اۋتونومياليى رايوندىق ورمان شارۋاشىلىعى جانە جايلىم مەكەمەسىنىڭ ەگستكەتەن ورماندى قالپىنا كەلتىرۇدى تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ گرۇپپاسى قۇتبي اۋدانى لاۋلۇڭحى مەملەكەت دارەجەلى الەۋمەتتىك يگىلىك ورمان باسقارۇ ـ قورعاۋ پۇنكتىندە تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزگەندە سەكسەۋىل مايىساسىنىڭ ساقتالۋ مولشەرى ئېرشاما تومەن، ورمان بولىگىنىڭ تۇياق كەستى بولۋ جاعدايى اۋىر ەكەنىن بايقايدى. وسى جەردى كوتەرمەگە الىپ ەگستكەتەن ورماندى قالپىنا كەلتىرۇشى كاسىپورىن تيجاراتشىلارىنىڭ اڭىس ەتۇىنشە، دەرت ـ دەربەزدەر مەن زياندى جاندىكتەردىڭ مايىسانىڭ وسۇىنە نەپالى وتە زور بولعان، ونىڭ ۇستىنە كوكتەم باسىندا قار ەرۇدەن بۇرىن جابايى حايۋاناتتار ازىق ـ تۇلىكتىڭ تاپشىلىعىنان جاڭادان ەگىلگەن مايسانى كەمىرىپ، مايسا كەڭ كولەمدە ولگەن.

كوتەرمەگە العان كاسىپورىندار اڭىس ەتكەن ماسەلەلەرگە قاراتا، تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ گرۇپپاسى ويراندالعان قالامشالاردى ناق مايداندا ەگجەي ـ تەگجەيلى كورىپ، تولقتاپ ەگۇ بارىسىن ۇعىسىپ، دەرت ـ دەربەز، زياندى جاندىك زياننىڭ تەرەڭ قاتپارلى سەبەبىنە تالداۋ جاسىپ، ناقتى جەتەكشى پىكىردى ورتاعا قويدى: ئېرىنشى، قالامشانىڭ ساپا وتكەلىن قاتاڭ يگەرىپ، ەگۇ بارىسندا تەرەڭ ـ تايازدىعىنىڭ، ۇيلەسىمدى بولۇىن ورىنداۋ. ەكىنشى، باعىپ ـ باپتاۋدا تىشقاننان ساقتانۇ تورى، بيولوگيالىق تەحنيكا، ورمان ئوسىرۇ شاراسى سياقتى ورماندى قويان اپاتىنان ساقتاۋ جانە ونى جويۇ تاسىلدەرىن قولدانىپ، تاپتەشتەي باسقارىپ، ورماننىڭ قاتارعا قوسىلۇ مولشەرىن جوعارىلاتۇ. جەتەكشىلىك ەتۇ ارقىلى قۇتبي اۋدانى كوپ ئتۇرلى شارالاردى قولدانىپ، تولقتاپ ەكتى، رەتتەۋ ـ تۇزەتۇ ونەمدىلگى كورنەكتى بولدى. سونىمەن بىرگە كورشىلەس اۋدان ـ قالالاردىڭ تابىستى تاجىريبەلەرىن بەلسەنە ۇيرەنىپ، ورمان ئوسىرۇ تاجىريبەسى مول كوتەرمەگە الۇشى كاسىپورىندارىدى ەنگىزدى.

"2016 ـ جىلدان باستاپ شينجياڭدا سەكسەۋىل ەگىپ كەلەمىن، جانە ىشكى موڭغۇلعا ارناۋلى بارىپ ورمان ئوسىرۇ جونىندە تەكسەرۇ جۇرگىزدىم، ۇيرەندىم. سوڭعى جىلدارى شينجياڭنىڭ كليماتى مەن توپىراق شارت ـ جاعدايىنا ۇشتاسىرىپ، شينجياڭعا ۇيلەسەتىن ورمان ئوسىرۇ ۇلگىسىن قورىتىندىلاپ شىقتىم. قازىر شونجى مەن موريداعى كوتەرمەگە العان جەرلەردە ورمان وتىرعىزۇ ونەمدىلگى تۇگەلدەي 75%تەن جوعارى". كوتەرمەگە العان كاسىپورىننىڭ جاۋاپتىسى ژاڭ جى ـ ۋي ەگستكەتەن ورماندى قالپىنا كەلتىرۇگە تولىق سەنىم ارتتى.

6 ـ ايدىڭ 26 ـ كۇنى اۋتونومياليى رايوندىق ورمان شارۋاشىلىعى جانە جايلىم مەكەمەسىنىڭ ەگستكەتەن ور-

---

(باسى 1 ـ بەتتە)

اسپان اناعۇرلىم اشق، تاۋ اناعۇرلىم جاسىل، سۋ اناعۇرلىم تۇنىق بولدى: بۇقارانىڭ تابىس سەزىمى، باقىت سەزىمى، حاۋىپسىزدىك سەزىمى كورىنەكتى كۇشەيدى

شىلىڭگىر جاز كەزى، يا ـ ني مەملەكەتتىك سازدىق باقشاسى. تىنىستى كۇن شۇعىلدا، يرەلەڭدەپ اققان نىيىڭ وزەننىدە سۋ سامى ويناپ، وزەن جاعاسىندا قۇمدى القاپتا جاسىل اعاشتار جايقالىپ تۇر.

"اۋاسى تازا، ورتاسى كوركەم، بۇل ارادا وتە باقىتتى تۇرمىس كەشىرىپ جاتىرمىز". ۇيلەرى سازدىقتىڭ جانىندا تۇراتىن شيزاڭ لينجى قالاسى با ـ ي رايونى ليديڭ قىستاعىنىڭ تۇرعىنى ياڭجي لامۇ ئسۇينىش بىلدىرە بىلاي دەدى: بۇل ارادا وزگەرىس زور، كوپ جىلدىڭ الدىنداعى قۇم قازىپ، تاس الاتىن، ارام ئشوپ قاپتاپ جاتاتىن جەر كەلەمسەكە كەتتى.

ول كەزدە وسىمدىك جامىلعىسى از، قۇمايتانۇى اۋىر بولاتىن، ئار رەت قۇمدى بوران سوققاندا كوز اشقىزبايتىن. 2009 ـ جىلعا كەلگەندە، لينجى قالاسى سازدىقتى قورعاۋ جانە قالپىنا كەلتىرۇ ينجەنەرياسىن اتقارا باستادى، توڭىرەكتەگى قىستاق تۇرعىندارى جابال قۇمنان ساقتانىپ، ورمان وسىرۇگە ات سالىستى، سونىمەن بۇل ارانىڭ كورىنىسى بىرتىندەپ كوركەيە ئتۇستى.

ارام ئشوپ قاپتاپ جاتقان جەردەن قۇستارى قالقتاپ، شالعىنى جايقالعان ساياباققا دەيىن، يا ـ ني سازدىعىنىڭ وزگەرىسى جاڭا داۋىردەگى جۇڭگونىڭ ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدى ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتۇدەگى نىق قادامىنىڭ جاندى شاعىن كورىنىسىنە اينالدى.

كەزىندە تۇمشا ئجيى تۇىلىپ، قۇمدى بوران ويران سالىپ، وزەن ارناسىندا قارا قويىرتپاق ساسىق سۋ اعىپ جاتاتىن... 2012 ـ جىلى جۇڭگو ەكونوميكاسىنىڭ جالپى مولشەرى بۇكىل دۇنيە ئجۇزىنىڭ 5% 11ىن ۇستاعانىمەن، بىرلىك GDPدىڭ ەنەرگيا جۇمسالىمى دۇنيە ئجۇزىنىڭ ورتاشا دەڭگەيىنىڭ 5 2 ەسەسىندەي بولدى. داموۋ، ئسوز جوق، بۇرىلىس جاساۋعا ئتىبىستى جول ايىرىعىنا جەتتى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كومىتەتى ەكولوگيالىق وركەنيەت قۇرىلىسىن "بەستى ئبىر تۇلعالاندىرۇ" جالپى تۇلعالىق ورنالاستىرۇىن ئبىر تۇتاس جوسپارلاپ ىلگەرىلەتۇدىڭ جانە "ئتورتتى جاپپاي ورىنداۋ" ستراتەگيالىق ورنالاستىرۇىن سايكەستى ىلگەرىلەتۇدىڭ ماڭىزدى مازمۇنى ەتىپ، ەكولوگيالىق وركەنيەت قۇرىلىسىن بۇرىن بولىپ كورمەگەن تەبىنمەن يگەردى. پارتيا 19 ـ قۇرىلتايى "لاستانۇدان ساقتانۇ جانە ونى وڭاۋدان قامال الۇ شايقاسىن" جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام ورناتۇدىڭ شەشۇشى جەڭىسىنە جەتۇدەگى ئۇش ئرى قامال الۇ شايقاسىنىڭ ئبرى ەتتى.

پارتيا ورتالىق كومىتەتىنىڭ شەشىمدەرى مەن ورنالاستىرۇلارىن دايەكتىلەندىرىپ، تياناقتاندىرىپ، جەر ـ جەر، تاراۋلار ئبىر قىدىرۇ شىنايى شارالار ارقىلى لاستانۇدان ساقتانۇ جانە ونى وڭاۋدان قامال الۇ شايقاسىن ويداعىداي جۇرگىزۇگە دەم بەردى.

بىترانىدى، بىلىققان، لاس زاتتار شعارالىتىن كاسىپورىندار مەن توپتاردى جاپپاي رەتتەپ ـ جونگە سالىپ، مەشھۇ ئوندىرىس قۇاتىن جەدەل قاتاردان قالدىردى؛ قالا لاس سۋ قۇبىر جەلىسىنىڭ قۇرىلىسى جەدەل ىلگەرىلەتىلىپ، لاس سۋدى ئبىر جاقتى ەتۇ قۇاتى ۇزدىكسىز جوعارىلاتىلدى؛ تازا ەنەرگيا ارقىلى جىلۇەمەن قامداۋ بوينىشا وزگەرتۇ بوس كومىردىڭ لاستاۋىن ازايتىپ، قايتا تۇىندايتىن ەنەرگيا جەدەل دامىدى... ەلمىزدىڭ ەكولوگيالىق ورتاسىنىڭ ساپاسى كورنەكتى جاقسارىدى.

كەزىندە تۇمشا تورلاعان اسپان بىرتىندەپ تازاردى. 2022 ـ جىلى بۇكىل ەلدەگى ايماق دارەجەلى جانە ودان جوعارى قالالاردىڭ اۋا ساپاسى جاقسى بولعان كۇن سانىنىڭ سالىستىرماسى 5% 86كە جەتىپ، اۋىر لاستانعان كۇن سانىنىڭ سالىستىرماسى تۇڭعىش رەت 1% ىشىنە تومەندەدى.

سۋ ورتاسىنىڭ ساپاسىندا بۇرىلىس سيپاتتى وزگەرىس تۇىلدى. 2022 ـ جىلى بۇكىل ەل بوينىشا جەر بەتى سۋىنىڭ سۋ ساپاسى جاقسى قيما بەت سالىستىرماسى 9% 87كە جوعارىلادى.

اناعۇرلىم كوپ تاۋ ـ وزەندەر جاسىل جەلەك جامىلدى. ەلمىزدىڭ ورمان كولەمى مەن زاپاس مولشەرى بىردەي ارتتى. ادەمى كوشە سايابا‌قتارى قالا تۇرعىندارىن "ەكولوگيالىق اق كەڭىستىكتە" تاماشا تۇرمىستان يگەرىلىكتەندىردى.

داموۋ تاسىلىندەگى ئبر رەتكى تەرەڭ وزگەرىس: ەكونوميكالىق، قوعامدىق داموۋ مەن ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋدىڭ سايكەستى بىرلىگىن ىلگەرىلەتتى

جىجياڭ ولكەسى انجي اۋدانىنىڭ يۇيسۇن قىستاعىنا بارعاندا، وركەش ـ وركەش تاۋلاردى، سىلدىراي اققان سۋلاردى، جاپ ـ جاسىل بامبۇكتاردى كورگەن سانسىز سایاحاتشى كەتكىسى كەلمەدى.

20 نەشە جىلدىڭ الدىندا "تاس شارۋاشىلىعىن" دامىتقاندىقتان، يۇيسۇن قىستاعىنىڭ تاۋلارى "تاقىر تاۋعا"، سۋلارى "جياڭيوۋ تەكتەس قويمالجىڭعا" اينالعان ەدى. وتكەندە عيبىرات ەتكەن يۇيسۇن قىستاعىنداعىلار كەندەردى جانە سەمەنت زاۋودتارىن ىركەس ـ تىركەس جاۋىپ، "كورىكتى شارۋاشىلىقتى" دامىتتى.

2005 ـ جىلى 8 ـ ايدا سول كەزدە ججياڭ ولكەلىك پارتكومىنىڭ شۇجيى بولىپ تۇرعان شي جينپيڭ يۇيسۇن قىستاعىنا قزمەت تەكسەرە بارعاندا يۇيسۇن قىستاعىنىڭ ئادەسىن بىلگەننەن كەيىن "كورەگەن شارا" دەپ باعا بەردى ئارى تۇڭعىش رەت "تۇنىق سۋ، جاسىل تاۋ ـــ باعالى بايلىق" دەگەندى ايقىن العا قويدى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى بۇل ۇستانىم جۇڭگونىڭ بايتاق دالاسىن تەرەڭ وزگەرىستەر تۇدىرۇعا باستادى.

يبين، "10 مىڭ شاقىرىمدىق چاڭجياڭدا‌عى ئبرىنشى قالا". مينجياڭ مەن جينشاجياڭ وسى ارادا توعىسادى.

ئۇش وزەننىڭ قۇيارىندا تۇرىپ سولتۇستىككە كوز جىبەرسەك، 5 كىلومەتر ىشىندە يبين داريا جاعالاۋىندا‌عى ونەركاسىپ رايونى بولىپ، 1943 ـ جىلى قۇرىلعان يبين تيانيۇان حيميا ونەركاسىپ زاۋودىنىڭ چاڭجياڭ داريا‌سىنا دەينگى ارالىعى ئبر مەزگىل 100 مەترگە جەتپەيتىن ەدى.

بۇگىن چاڭجياڭ وزەنىنىڭ جاعالاۋىندا بۇرىنعى زاۋود ۇيلەرى چاڭجياڭ سايابا‌عىنا ايالدى. السىتان، جاڭادان قۇرىلعان سانجياڭ جاڭا رايونى كۇن سايىن جاڭالانۇدا، تيانيۇان حيميا ونەركاسىبى كاسىپ سالاسىن حيميا ونەركاسىبىنىڭ جاڭا ماتەريالدارى مەن جاڭا ەنەرگيا باتەريا ماتەريالدارىنا دەيىن كەڭەيتىپ، جاڭا كاسىپ سالاسى جارىس جولىنا قادام تاستادى.

ۇزدىكسىز نزدەنىس جاساۋ جانە امالىات بارىسندا جەر ـ جەر داموۋ وي جەلىسىنە بۇرىلىس جاساپ، قورشاعان ورتانى قورعاۋ مەن ەكونوميكانىڭ داموۋىن ئوزارا سايكەستىرەتىن جول تاۋىپ، جاسىل، اينالمالى، تومەن كومىر قىشقىل گازدى داموۋدا نىق قادام تاستادى.

قورشاعان ورتانى اناعۇرلىم ويداعىداي قورعاۋ ئۇشىن، كوپ جەر كوپ نەگىزدى ەكولوگيالىق تولەم بەرۇ مەحانيزمىن جەدەل كەمەلدەندىرىپ، كورىكەم تاۋ ـ وزەندەردى، جاقسى ەكولوگيانى ورتاق قورعالاتىن باعالى اسىلعا اينالدىرىدى.

پارتيانىڭ 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى ەلەمىزدىڭ ەكونوميكالىق داموۋى مەن ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋى اناعۇرلىم سايكەستى بولدى، جاسىل داموۋ كەڭىستىگى ونان ارى كەڭەيدى.

ەكولوگيالىق ورتانىڭ ساپاسى كورنەكتى جاقسارۋىمەن بىرگە، ەكونوميكانىڭ جالپى مولشەرى 120 تريللىيون يۇاندىق ساتىعا كوتەرىلىپ، جان باسىندىق ىشكى ئوندىرىستىڭ جالپى ئونىم قۇنى ئۇرتىس 2 جىل بويى 12 مىڭ امەريكا دوللارىنان جوعارى دەڭگەيدى ساقتادى.

جاسىل ئتۇس بولاشاقتى ايگىلەدى: ادام مەن تابيعات جاراسىمدى قاتار ئومىر سۇرەتىن وسىزاماندىرۇدى قۇلشىنا قۇردى

تاياۋدا لۇڭجياڭ سىنگۇڭ توبى مۇلىك ورمان شارۋاشىلىعى مەكەمەسى شەكتى سەرىكتەستىگى قوردىق باسقارۇ مەكەمەسىنىڭ قزمەتكەرلەرى داعدىلى شارلاۋ ـ قورعاۋ بارىسندا، دالالىق ينفرا قزىل ساۋلەلى فوتو اپپاراتى تۇسىرگەن جابايى شىعىس سولتۇستىك جولبارىسىنىڭ "ۋانداشان 1 ـ ئنومرلى" ورمان اۋماعىندا قيمىل جاساعان انىق كەسكىنىن تاعى دا بايقادى.

تۇنىق سۋ، جاسىل تاۋ اراسىندا باعالى، سيرەك كەزدەسەتىن جابايى حايۋاناتتار مەن وسىمدىكتەردىڭ ترشىلىك تىنىسى قاۋلايدى. مۇنىڭ استارىندا ەلمىزدىڭ ورگانيزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋدى كۇشەيتۇىندە، ادام مەن تابيعاتتىڭ جاراسىمدى قاتار ئومىر ئسۇرۇىن ۇزدىكسىز ىلگەرىلەتۇدەگى قاجەماس قۇلشىنىسى جاتىر.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى ئبر قىدىرۇ ئتۇبرلى سيپاتتى، جاسامپازدىق سيپاتتى، ۇزاق بولاشاقتىق سيپاتتى جاسىل داموۋ ئتۇزىلىسى تىڭعىلىقتى ىلگەرىلەتىلدى ـــ

ئۇش تەرىستىك ىقتاسىن ورمانى، تابيعي ورماندى قورعاۋ سياقتى كەلەلى ەكولوگيالىق ينجەنەريالار ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتىلدى. 10 جىلدان بەرى بۇكىل ەل بوينىشا شامامەن ئبر ميلليارد 20 ميللىيون مۇ جەرگە ورمان وتىرعىزىلىپ، جاسىل الاپ ۇزدىكسىز كەڭەيدى.

2019 ـ جىلعا دەينگى 10 جىلدا ەلىمىزدىڭ شولەيتتەنگەن، قۇمايتانعان جەر كولەمى جەكە ـ جەكە 50 مىڭ شارشى كيلومەتر، 43 مىڭ 300 شارشى كيلومەتر ازايدى. شينجياڭ ەلىمىزدەگى شولەيتتەنگەن جانە قۇمايتانعان جەر اۋدانى ەڭ ۇلكەن، قۇمايتانۇدان ساقتانۇ، قۇمدى تىزگىندەۋ قيىندىعى ەڭ زور ولكە ـ رايون رەتىندە، تۇڭعىش رەت شولەيتەنگەن جانە قۇمايتانعان جەر اۋماعىن "بىردەي ازايتۇدى" جۇزەگە اسىردى.

مەملەكەتتىك باقشانى نەگىزگى تۇلعا ەتكەن جاراتىلىستىق قوردىق جۇيەسىن جەدەل قۇرىپ، مەملەكەتتىك وسىمدىك باقشاسى جۇيەسى قۇرىلىسىندا ماڭىزدى قادام تاستاپ، ئبرشاما كەمەلدى ورگانيزمدەردىڭ الۋان تۇرلىلىگىن قورعاۋ جۇيەسىن قالىپتاستىرۇدى بىرگە ىلگەرىلەتتى.

1 ـ توپتاعى مەملەكەتتىك باقشا تارتىمدى "ناتيجە قاعازىن" تاپسىردى: ئۇش وزەن قايناري مەملەكەتتىك باقشاسى چاڭجياڭ، حۋاڭحى، لانساڭجياڭ وزەننىڭ قايناردىن جالپى تۇلعالىق جاقتان قورعادى؛ مىسىق ايۋ مەملەكەتتىك باقشاسى 13 مىسىق ايۋ ئوڭىردىڭ ئتۇر توبى ەكولوگيالىق ئدالىزىن اشىپ، 70%تەن استام جابايى مىسىق ايۋدى قورعادى؛ ۇ ـ يشان مەملەكەتتىك باقشاسىنان يۇيشىن جاسىل قۇرباقاسى سياقتى كوپتەگەن جاڭا تۇرلەر بايقالدى... ەلىمىز دۇنيە جۇزىندەگى ەڭ ۇلكەن مەملەكەتتىك باقشا جۇيەسىن قۇرۇدا.

وزەن باستىعى ئتۇزىمى، كول باستىعى ئتۇزىمى، ورمان باستىعى ئتۇزىمى جاپپاي ورناتىلىپ، وزەن ـ داريالاردا، كولدەردە، ورماندار مەن جايلىمداردا ارناۋلى قورعاۋشىلار بولدى.

ەكولوگيالىق وركەنيەت حالىق بۇقاراسى بىرگە ات سالىسىپ، بىرگە قۇرىپ، بىرگە يگەرىلىكتەنەتىن ئس. "اس اسىرماۋ ارەكەتىنەن" تارتىپ سۋ ۇنەمدەۋ، قاعاز ۇنەمدەۋ، قوقىر ـ قوقسىقتى تۇرگە ايىرۇعا، ئبر رەتتىك تۇتىنۇ بۇيىمدارىمەن قوشتاسۇعا دەيىن جاسىل، تومەن كومىر قىشقىل گازدى تۇرمىس ئتاسىلى قوعامدىق جاڭا سالتقا اينالدى.

ئبر ميلليارد 400 ميللىيوننان استام حالقى بار ئرى ەل رەتىندە، جۇڭگونىڭ ەكولوگيالىق وركەنيەت قۇرىلىسى دا بۇكىل دۇنيە ئجۇزىنىڭ نازارىن اۋدارىدى.

«پاريج كەلىسىمىنە» قول قويۇدى، كۇشكە يە بولۇىن، اتقارۇدى بەلسەنە ىلگەرىلەتىپ، كومىر قىشقىل گازىنىڭ شعارىلۇىن ەڭ جوعارى مانگە جەتكىزۇدى 2030 ـ جىلدان بۇرىن جۇزەگە اسىرۇدى، كومىر قىشقىل گازىن بەيتاراپتاندىرۇدى 2060 ـ جىلدان بۇرىن جۇزەگە اسىرۇدى جاريالادى... شي جينپيڭنىڭ ەكولوگيالىق وركەنيەت يدەياسىنىڭ جەتەكشىلىگىندە، جۇڭگونىڭ ەكولوگيالىق ورتانى قورعاۋ ارەكەتى حالقارالىق قوعامنىڭ ايرىقشا تۇراقتاندىرۇىنا يە بولدى.

جاڭا داموۋ ساتىسى ەكولوگيالىق وركەنيەت قۇرىلىسىنا اناعۇرلىم جوعارى تالاپ قويدى. پارتيا 20 ـ قۇرىلتايىنىڭ بايانداماسىندا تۇنىق سۋ، جاسىل تاۋ ـــ باعالى بايلىق ۇستانىمىن، ئسوز جوق، بەرىك ورناتىپ جانە امالياتتا ايگىلەپ، داموۋدى ادام مەن تابيعاتتىڭ جاراسىمدى، قاتار ئومىر سۇرەتىن تۇرعىسىندا تۇرىپ جوسپارلاۋ العا قويىلدى.

جاڭا جورىقتا شي جينپيڭ جولداستى ۇيتقى ەتكەن پارتيا ورتالىق كومىتەتىنىڭ پارمەندى باسشىلىعىندا، ئبز قول ۇستاسا نىەتتەس بولىپ، قاجماي ـ تالماي كۇرەس جۇرگىزسەك، ئسوزسىز، اناعۇرلىم تەلەگەي ۇلى كۇش ۇيىستىرىپ، ادام مەن تابيعات جاراسىمدى قاتار ئومىر سۇرەتىن وسىزامانداندىرۇدى قۇرا الامىز.

(تىلشىلەر حۋ لۋ، يۇي چيۇگيۋان، تيان جينۇىن، لو في)

(شينحۋا اگەنتسىگىنىڭ 7 ـ ايدىڭ 17 ـ كۇنى بەيجىڭنەن بەرگەن حابارى)